

Tilbakeføringsgarantien

Historikk - bakgrunn

Strafanstaltskommisjonen av 1841:

”...En Mængde Fanger have ved deres
Løsladelse af Fængslet intet Tilhold og intet
at ernære sig ved.maa man ikke forlade
Fangen i det kritiske Øieblik....Omsorg for
den løsladte fange.....udgjør saaledes en
nødvendig Betingelse for en varig virkning af
Behandlingen i Strafanstalten...

"...og en lignende Omsorg bør også blive
den løsladte Varetægtsfange til Deel"

Bakgrunn

- **St.melding nr. 104 (1977-1978), "Om kriminalpolitikken":**
"straffedømte er ikke fratatt sine borgerrettigheter og alle offentlige instanser er ansvarlig for å tilby sine tjenester også overfor domfelte og innsatte"
- **St.melding 27 1997-98 "Om kriminalomsorgen"**
- slo fast **importmodellen** jfr. Rundskriv H-28/97

- **FAFO-rapport 2004: "Levekår blant innsatte"**
Innsatte har **store** behov på **flere** livsområder
- **"Fagstrategien" (2004-2007):**
What Works prinsipper for faglig tiltak ⇒
bredde / samtidighet / individuell tilpasning

St.melding 37, 2007-2008

"Straff som virker", Om kriminalomsorgen.

Hovedinnhold:

1. Mindre bruk av fengsler – mer gjennomføring av straff ute i samfunnet
2. "Tilbakeføringsgarantien"

Tilbakeføringsgarantien

"Tilbakeføringsgaranti" som begrep skriver seg fra Soria Moria-erklæringen:

"Hensikten er å *redusere gjengangerproblemene*".

Dette skal skje gjennom:

- "*tett oppfølging fra ulike etater ved løslatelse med sterkt fokus på å få folk i jobb eller videre utdanning*".

Det skal

- "*etableres forpliktende samarbeidsstrukturer mellom kriminalomsorgen og kommunale og statlige etater*"

og

- "*stilles strenge krav til rehabilitering og atferdsendring*" fra de innsattes side.

Hvor skal garantien forankres sentralt?

- **Regjeringens** tilbakeføringsgaranti
 - JD ikke ene-eier
 - TG felleseie både sentralt og lokalt
- **Plattform sentralt:**
 - JD + KRD + AID + HD + KD + KKD + underliggende direktorater
- **Forpliktende samarbeidsstrukturer** = faste møter og fast rapportering + lovgivning?

Om ordet "garanti"

- ikke en ny rettighet i juridisk forstand
- få del i de rettighetene de allerede har
- virkeliggjøre det som allerede *er* intensjonen i lovverket
- både det som administreres av kriminalomsorgen,
- men nå i enda større grad det som administreres av andre etater

Hvorfor TG:

Eliminere "glippsonen"- for å

- redusere kriminalitet
- redusere skadevirkninger av kriminalitet
- minske lidelsen for potensielle ofre, gjerningspersoner og samfunnet
- redusere utgifter i forbindelse med kriminalitet
- gi straffedømte hjelp til å gjøre seg nytte av sine rettigheter
- bøte på skadevirkninger av frihetsberøvelsen.
- skape en "Vinn- Vinn" situasjon for samfunnet, ofrene og de domfelte

Målgruppe for TG

Domfelte med

- barnevernserfaring
 - lav utdanning
 - rusproblemer
 - helseproblemer
 - boligproblemer
 - negative nettverk
- svak arbeidstilknytning
 - gjeld – sort/hvit
- under fattigdomsgrensen

"GJENGANGERNE"

Målgruppe

- Mange med korte dommer
- 70 % med dommer under 90 dager
- Rusrelatert kriminalitet
- Mange fengselsopphold
- Dårlig forberedelse av løslatelsen
- Kriminalomsorgens tiltak ofte innrettet på lengre soningtid

Aktørene i tilbakeføringsgarantien

- Kriminalomsorgen
- Samarbeidende etater: Helse, NAV, skole...
- De straffedømte
- De frivillige - tredje sektor
- Næringslivet

Hva skal garantien omfatte?

- Bolig – (Kommunen - NAV lokal)
- Arbeid – inntekt (NAV)
- Opplæring (Opplæringssektoren)
- Helsetjenester (Helse kommune og stat)
- Rusbehandling (Helse stat)
- Gjeldsrådgivning (NAV)
- ID-papirer (Justis)
- Sosialt nettverk (?)
- Fast løslatelsesdato (Krimomsorg)

Hva har vi gjort?

Hva er utfordringene?

- Nøkkelen er :
Helhet – koordinering – ansvar
- Ideologisk kamp – "hvem eier fangene"-
kamp innad og utad
- Holde fram alle etaters selvstendige
rett og plikt til å gjøre sine tjenester
tilgjengelige for innsatte/domfelte
- Alle tjenester inn i fengselet –
kriminalomsorgen skal tilrettelegge

- Etablering av "servicetorg" i fengslene skal muliggjøre direkte kontakt mellom innsatte og ulike tjenester + frivillige/ideelle organisasjoner (Wayback, FRI, Røde Kors)
- Faste tverrfaglige møter for utvikling av "sømløst" samarbeid på system- og individnivå
- Utvikling av BRIK – verktøy for screening av behov og ressurser
- Framtidsplan -Individuell Plan- koordinator
- Ansvarsgrupper som metode

IKT

- IKT må utvikles
- Digital informasjon og kommunikasjon er nødvendig for helhet og koordinering av individuelt oppfølgingsarbeid
- Effektivisering (hindre dobbeltarbeid)
- Kriminalomsorgen må få felles klientsystem for å bli én etat
- Andre tjenester må få tilgang til sine klientsystemer i fengselet

Hva har vi oppnådd?

- Har tatt de første steg på en lang vei – retningen er god
- Kriminalomsorgen er blitt mer synlig i andre etater på alle nivåer
- Kriminalomsorgen har fått økt kunnskap om andre etater og domfeltes/innsattes rettigheter

- Erkjennelse av at domfelte ikke blir borte når de kommer i fengsel,
- de fleste **kommer tilbake ganske snart**
- Soningstiden er en **"gyllen mulighet"** til å starte rehabilitering/tilbakeføring
- Erkjennelse av at **den gode løslatelse starter med den gode innsettelse** -
særlig for de mange med korte dommer

Hva har vi oppnådd?

- Soningstiden er en "gyllen mulighet" til å starte rehabilitering/tilbakeføring
- Erkjennelse av at den gode løslatelse starter med den gode innsettelse-
særlig for de mange med korte dommer
- NAV har oppdaget fengselet som arena for sitt lovpålagte arbeid og viser genuin interesse for samarbeid med fengsel og friomsorg

Hva har vi oppnådd?

- NAV har oppdaget fengselet som arena for sitt lovpålagte arbeid og viser genuin interesse for samarbeid med fengsel og friomsorg
- Nye modeller for samarbeid med frivillige om løslatelse og "ettervern"
- "Erfaring og fag på samme lag" – **likemannsarbeid** som metode

Konsekvenser av TG

Nødvendige konsekvenser

- Etatsansvar – kriminalomsorgen må "rydde på kammerset"
- Felles ansvar – reelt forvaltningssamarbeid

Ønskede konsekvenser

- Samfunnsøkonomisk gevinst
- Menneskelig gevinst
 - Lovbrytere – bidra inn i samfunnet
 - Ofre – potensielle og faktiske
 - Samfunnet som fellesskap